

Országgyűlési képviselő

Iromány száma: **T/5028.**

Benyújtás dátuma: **2023-08-24 08:44**

Parlex azonosító: **3U581PPI0001**

Címzett: **Kövér László, az Országgyűlés elnöke**

Tárgy: **Törvényjavaslat benyújtása**

Benyújtó: **Dr. Keresztes László Lóránt (LMP), Bakos Bernadett (LMP), Csárdi Antal (LMP), Kanász-Nagy Máté (LMP), Ungár Péter (LMP)**

Törvényjavaslat címe: **Az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételéről, valamint az állampárti vezetők és a diktatúra állambiztonsága hivatásos állományának egyes közhivatalok viseléséből való kizárása érdekében szükséges törvénymódosításokról**

Az Alaptörvény 6. cikk (1) bekezdése alapján „**az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételéről, valamint az állampárti vezetők és a diktatúra állambiztonsága hivatásos állományának egyes közhivatalok viseléséből való kizárása érdekében szükséges törvénymódosításokról**” címmel a mellékelt törvényjavaslatot kívánom benyújtani.

2023. évi törvény

az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételéről, valamint az állampárti vezetők és a diktatúra állambiztonsága hivatásos állományának egyes közhivatalok viseléséből való kizárása érdekében szükséges törvénymódosításokról

Az Országgyűlés az állambiztonsági múlt megismerhetővé tétele és a politikai meggyőződésük miatt üldözöttek információs kárpótlásának kiteljesítése érdekében, valamint a rendszerváltáskor elmulasztott lusztrációt pótolva – több évtizedes adósságát törlesztve – a következő törvényt alkotja:

1. Az állambiztonsági múlt átláthatóvá tételéről

1. §

(1) A törvény hatálya kiterjed azokra az iratokra és adatokra, amelyek 1944. december 21. és 1990. május 2. között az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek működésével összefüggésben

- a) a Belügyminisztérium III-as Főcsoportfőnökségénél, ennek területi és helyi szerveinél, illetve elődeiknél (a Magyar Államrendőrség budapesti és vidéki főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztályain és a Gazdasági Rendészeti Osztályok operatív csoportjaiban, a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályánál, a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóságánál, az Államvédelmi Hatóságnál, 1953 és 1956 között a Belügyminisztérium államvédelmi feladatokat ellátó szervezeti egységeinél, a Belügyminisztérium Politikai Nyomozó Főosztályánál), a Belügyminisztérium Határőrség Felderítő Osztályánál, valamint a Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Osztályán, a Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Csoportfőnökségén, a Honvédelmi Minisztérium Katonai Elhárító Főcsoportfőnökségén, a Honvédelmi Minisztérium IV. Főcsoportfőnökségén, a Magyar Néphadsereg Vezérkara 2. Csoportfőnökségén, a Belügyminisztérium Külügyi Osztályánál, a Belügyminisztérium Nemzetközi Kapcsolatok Osztályánál, a Belügyminisztérium Belbiztonsági Osztályánál, a Belügyminisztérium Állambiztonsági Operatív Nyilvántartó Osztályánál,
 - b) a Belügyminisztérium Személyzeti Főosztályánál a Belügyminisztérium III. Főcsoportfőnökségének alkalmazottaival és a „titkos”, illetve a „szigorúan titkos” állományú munkatársaival kapcsolatban, vagy
 - c) az egyes fontos, valamint közbizalmi és közvélemény-formáló tisztségeket betöltő személyeket ellenőrző bizottságnál
- keletkeztek, és irattári anyagába tartoztak.

(2) E törvény alkalmazásában:

1. irat és nyilvántartás (a továbbiakban együtt: irat): a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Ltv.) 3. §-ának c) pontjában meghatározott irat;
2. érintett: minden olyan természetes személy, akinek személyes adata az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (a továbbiakban: Levéltár) kezelésében levő iratokban bármilyen jogcímen szerepel;
3. megfigyelt személy: az a természetes személy, akiről az 1. § a) pontjában meghatározott

- iratokat keletkeztető szervezetek célzottan, nyílt vagy titkos információgyűjtés során adatokat gyűjtöttek;
4. hivatásos alkalmazott: az a személy, aki az e törvény hatálya alá tartozó iratokat keletkeztető szervezetekkel hivatásos szolgálati viszonyban állt, ideértve a „titkos” és a „szigorúan titkos” állományú munkatársakat is;
 5. hálózati személy: az a személy, aki
 - a) az e törvény hatálya alá tartozó iratokat keletkeztető szervezetek számára titokban, fedéssel és fedőnévvel jelentést adott, feltéve, hogy a jelentés fennmaradt vagy annak egykori létezése egyéb módon bizonyítható,
 - b) az e törvény hatálya alá tartozó iratokat keletkeztető szervezetek számára beszerzési vagy titoktartási nyilatkozatot írt alá, feltéve, hogy a nyilatkozat fennmaradt vagy annak egykori létezése egyéb módon bizonyítható,
 - c) az e törvény hatálya alá tartozó iratokat keletkeztető szervezetektől az a) vagy b) pontban meghatározott tevékenységéért előnyben részesült, vagy
 - d) az e törvény hatálya alá tartozó iratokat keletkeztető szervezetek nyilvántartásában hálózati személyként szerepel, kivéve, ha az a) vagy b) pont szerinti tevékenységet bizonyíthatóan nem végzett;
 6. operatív kapcsolat: az a személy, akit az e törvény hatálya alá tartozó iratokat keletkeztető szervezetek „társadalmi kapcsolatként”, „hivatalos kapcsolatként” vagy „alkalmi kapcsolatként” tartottak nyilván;
 7. pártállami hatalomgyakorló: a 3–6. pont alá nem eső érintett, aki 1944. december 21. és 1990. május 2. között az adat keletkezésének időpontjában
 - a) közhatalmat gyakorolt, illetve
 - b) a Magyar Dolgozók Pártja vagy a Magyar Szocialista Munkáspárt tisztségviselője vagy alkalmazottja volt;
 8. harmadik személy: a 3–7. pont alá nem eső más természetes személy, akiről az 1. § (1) bekezdés a)–b) pontjában meghatározott iratokat keletkeztető szervezetek adatokat kezeltek;
 9. hozzátartozó: a házastárs, az élettárs (amennyiben a házasság, illetve az élettársi közösség az irat keletkezésekor és az érintett halálakor is fennállt), az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és nevelt gyermek, az örökbefogadó, a mostoha- és nevelőszülő, a testvér;
 10. tudományos kutató: az a személy, aki a Levéltárban tudományos kutatást kíván folytatni, a Levéltár kutatási szabályzatban foglaltak betartását vállalja, a tudományos kutatásról a Levéltárhoz a kutatás pontos témáját és időhatárát is tartalmazó kutatási tervet nyújt be, és rendelkezik valamely, a kutatás témája szerint feladatkörrel rendelkező vagy célja szerint érintett közgyűjtemény, közalapítvány, a központi költségvetésből támogatásban részesülő alapítvány, egyetemi tanszék, illetve a Magyar Tudományos Akadémia intézete által kiadott támogató nyilatkozattal, amelyben a kutatási tervet megalapozottnak és tudományos célúnak minősítik;
 11. kérelmező: az érintett, a tudományos kutató és az 5. § szerint az adatokat megismerő személy;
 12. anonimizálás: a személy és az adat közötti kapcsolat felismerését kizáró technikai eljárás;
 13. nemzetbiztonsági érdek: a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 74. § a) pontjában meghatározott érdek.

(3) Minden egyes adattal kapcsolatosan külön kell megállapítani azt, hogy az érintett megfigyelt személynek, hivatásos alkalmazottnak, pártállami hatalomgyakorlónak, hálózati személynek, operatív kapcsolatnak vagy harmadik személynek minősül-e. Az érintett jogállását az adott adat tekintetében annak vizsgálata alapján kell megállapítani, hogy az adat felvétele milyen célt szolgált.

(4) Az e törvény hatálya alá tartozó iratok nem selejtezhetőek.

(5) Aki az e törvény hatálya alá tartozó iratot külön törvény felhatalmazása nélkül birtokol, köteles azt 2024. június 30-ig a Levéltárnak beszolgáltatni.

2. §

(1) Az e törvény hatálya alá tartozó iratok tekintetében

a) 2024. június 30-ig

b) az a) pont szerinti időpontot követően háromévente

le kell folytatni a minősített adat védelméről szóló törvényben meghatározott felülvizsgálati eljárást.

(2) Az e törvény hatálya alá tartozó iratokban található adatok közül annak a minősítése tartható fenn, amely a külön törvényben a minősítéshez meghatározott feltételeknek megfelel, és

a) külföldi állampolgárságú hálózati személyre vagy operatív kapcsolatra vonatkozik,

b) olyan személyre vonatkozik, aki a 2000. május 2-a és 2022. december 31. közötti időszak legalább egy részében a nemzetbiztonsági szolgálatok állományába tartozott, vagy

c) az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény. 2017. július 4-ig hatályos 12. § (5) bekezdése szerinti külön jegyzéken szerepel és

ca) az azt jogszerűen birtokló szerv törvényben meghatározott feladatai ellátásához rendszeresen és elengedhetetlenül szükséges,

cb) a titkos információgyűjtés nyilvánosságra korábban nem került olyan eszközének vagy módszerének felfedéséhez vezet, amelynek megismerése bizonyíthatóan sértené Magyarország nemzetbiztonsági érdekeit,

cc) nyilvánosságra kerülése bizonyíthatóan sértené Magyarország a határain kívül élő magyarokért viselt felelősségének érvényesítéséhez fűződő érdekeit, vagy

cd) nyilvánosságra kerülése bizonyíthatóan sértené Magyarország nemzetgazdasági érdekeit.

(3) Amennyiben a minősítő az (1)–(2) bekezdés szerinti felülvizsgálat során valamely adat minősítését nem tartja fenn, az adat minősítése

a) az (1) bekezdés a) pontja szerinti felülvizsgálat esetében 2022. december 31-én,

b) az (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálat esetén a felülvizsgálatra nyitva álló határidő utolsó napján

a törvény erejénél fogva megszűnik, és az azt tartalmazó iratot harminc napon belül át kell adni a Levéltárnak.

(4) Azok az iratok, illetve irategyüttesek, amelyek egyaránt tartalmaznak olyan adatokat, amelyek minősítését a minősítő megszüntette, illetve fenntartotta, továbbra is az iratot, illetve az irategyüttest kezelő szerv kezelésében maradnak. Az irat vagy az irategyüttes azon részéről, amely olyan adatot tartalmaz, amelynek minősítését a minősítő megszüntette, az iratot vagy irategyüttest kezelő szerv hiteles másolatot készít, és azt a (3) bekezdés szerinti határidőn belül átadja a Levéltárnak.

(5) A Levéltár kezelésében levő, minősített adatot tartalmazó irat megismerésére a minősített adat védelméről szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

3. §

(1) A megfigyelt a megfigyelti minőségével összefüggő adatot tartalmazó, a Levéltárban kezelt iratokat – a (3) bekezdésben foglaltakra is tekintettel – teljes terjedelmében megismerheti.

(2) A megfigyelt – a más megfigyelt személy vagy harmadik személy azonosításához szükséges adatok kivételével, a (3) bekezdésben foglaltakra tekintettel – teljes terjedelmében megismerheti a

vele kapcsolatban adatot szolgáltató hálózati személy beszerzésére és foglalkoztatására vonatkozó adatokat tartalmazó iratot, továbbá a vele kapcsolatos tevékenységet végző hivatásos alkalmazott személyzeti anyagát.

(3) A megfigyelt személy a (6) bekezdés szerinti tiltással érintett személyes adatokat az (1)–(2) bekezdés alkalmazása során anonimizáltan ismerheti meg.

(4) A megfigyelt az általa megismert vagy megismerhető iratokról másolatot kaphat, azzal, hogy a más megfigyelt vagy harmadik személy abban szereplő személyes adatait anonimizálni kell, kivéve

- a) az 5. § alapján megismerhető adatokat,
- b) a megfigyelt személyes érintkezéseit rögzítő vagy leíró adatokat,
- c) az olyan iratokban szereplő személyes adatokat, amelyek esetében az irat keletkezésekor jogszabály lehetővé tette a megfigyelt számára, hogy az adott iratot teljes terjedelemben megismerje.

(5) A harmadik személy az 5. § alapján megismerhető adatokon túl megismerheti a Levéltárban kezelt iratban szereplő, kizárólag vele kapcsolatba hozható személyes adatokat, továbbá a személyes érintkezéseit rögzítő vagy leíró adatokat (pl. személyes találkozásról, beszélgetésről gyűjtött adatok), valamint az olyan iratokban szereplő személyes adatokat, amelyek esetében az irat keletkezésekor jogszabály lehetővé tette számára, hogy az adott iratot teljes terjedelemben megismerje. A harmadik személy az általa megismerhető adatokat tartalmazó iratról másolatot kaphat azzal, hogy az abban szereplő, általa meg nem ismerhető adatokat anonimizálni kell.

(6) A hivatásos alkalmazott, a pártállami hatalomgyakorló, az operatív kapcsolat és a hálózati személy az 5. § alapján megismerhető adatokon túl megismerheti a Levéltárban kezelt iratban szereplő, kizárólag vele kapcsolatba hozható személyes adatokat, továbbá az általa megismerhető adatokat tartalmazó iratról másolatot kaphat azzal, hogy az abban szereplő, általa meg nem ismerhető adatokat anonimizálni kell.

(7) A megfigyelt és a harmadik személy írásbeli nyilatkozattal megtilthatja a rá vonatkozó, titkos információgyűjtés során keletkezett adatoknak a keletkezésüktől számított kilencven éven belüli megismerését.

(8) A (7) bekezdésben meghatározott tiltás nem terjed ki azokra az adatokra,

- a) amelyek a megfigyelt vagy harmadik személy hivatásos alkalmazotti, pártállami hatalomgyakorló, operatív kapcsolati vagy hálózati személykénti működésére utalnak vagy azzal összefüggnek,
- b) amelyeket a tiltásról szóló nyilatkozatnak a Levéltárhoz való beérkezését megelőzően jogszerűen nyilvánosságra hoztak,
- c) amelyek olyan iratban találhatóak, amelyet a tiltásról szóló nyilatkozatnak a Levéltárhoz való beérkezését megelőzően kutatásra bocsátottak.

4. §

(1) A tudományos kutató a Levéltárban kezelt iratokban foglalt adatokat a (4)–(6) bekezdésben foglalt korlátok között megismerheti, és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvénynek a tudományos kutatás céljára való adatkezelésre vonatkozó előírásai szerint felhasználhatja.

(2) A Levéltár a tudományos kutatást megtagadhatja, ha

- a) az azt kezdeményező személy nem felel meg az 1. § (2) bekezdés 9. pontjában meghatározott

- feltételeknek,
b) a kutatási tervet nem tartja megalapozottnak.

(3) A Levéltárnak a tudományos kutatást megtagadó döntésével szemben a közigazgatási hatósági döntések felülvizsgálatára vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával bírósághoz lehet fordulni.

(4) A tudományos kutató a szexuális életre vonatkozó adatokat az érintett halálozási évét követő harminc év után ismerheti meg. Ha a halálozás éve nem ismert, a védelmi idő az érintett születésétől számított kilencven év, ha pedig a születés és a halálozás időpontja sem ismert, a levéltári anyag keletkezésétől számított hatvan év.

(5) A tudományos kutató az egészségi állapotra, kóros szenvedélyre, a faji eredetre, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre vonatkozó adatokat a (4) bekezdésben meghatározott időhatáron túl, továbbá akkor ismerheti meg, ha a kutatásához ezen adatok megismerése elengedhetetlenül szükséges.

(6) A tudományos kutató a 3. § (7) bekezdésében meghatározott korlátozással érintett adatokat anonimizálva ismerheti meg.

5. §

(1) Anonimizált formában bárki megismerheti és nyilvánosságra hozhatja a Levéltárban kezelt iratokat.

(2) Az érintett adatai a halálozási évét követő harminc év után – a (3)–(4) bekezdés keretei között – anonimizálás nélkül megismerhetőek. Ha a halálozás éve nem ismert, a védelmi idő az érintett születésétől számított kilencven év, ha pedig a születés és a halálozás időpontja sem ismert, az irat keletkezésétől számított hatvan év.

(3) Az érintett halálozási évét követő hatvan évig anonimizáltan sem ismerhetőek meg a faji eredetre, a nemzeti, nemzetiségi és etnikai hovatartozásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az egészségi állapotra, kóros szenvedélyre és szexuális életre vonatkozó adatok. Ha a halálozás éve nem ismert, a védelmi idő az érintett születésétől számított százhusz év, ha pedig a születés és a halálozás időpontja sem ismert, az irat keletkezésétől számított kilencven év.

(4) Nem kell anonimizálni azokat az adatokat,

- a) amelyeket nyilvános vagy a közönség részére nyitva álló rendezvényeken közszereplésekkel kapcsolatban rögzítettek,
- b) amelyeket már jogszerűen nyilvánosságra hoztak,
- c) az operatív kapcsolat, a hálózati személy és azon hivatásos alkalmazott, akinek a személyi anyaga a Levéltár kezelésében van, családi és utónevét, illetve neveit, születési helyét és idejét, munkahelyét, foglalkozását, beszervezésének, illetve állományba vételének idejét, az azt végző személy nevét és rendfokozatát, minőségét, a beszerzés, illetve az állományba vétel alapját, foglalkoztatása vonalát, fedőnevét, illetve fedőszámát, nők esetében leánykori családi és utónevét, illetve neveit,
- d) a bírósági, illetve államigazgatási vagy más hatósági eljárás során, a közhatalom gyakorlójaként, illetve pártállami hatalomgyakorlóként e hatáskörében, illetve e minőségében eljáró személy családi és utónevét, illetve neveit, továbbá beosztását,
- e) amelyek megismeréséhez az érintett írásban hozzájárult.

(5) Anonimizáltan sem ismerhetőek meg azok az adatok, amelyek megismerhetőségét a megfigyelt vagy a harmadik személy a 3. § (7) bekezdése alapján megtiltotta.

(6) Az 1990. május 2-át követően a nemzetbiztonsági szolgálatok állományába tartozó hivatásos alkalmazottaknak a (4) bekezdés c) pontjában meghatározott adatai az adott személy e szerveknél fennálló szolgálati viszonyának megszűnését követően tíz évig csak anonimizáltan ismerhetőek meg.

(7) A nem anonimizált adatokat bárki nyilvánosságra hozhatja.

6. §

(1) Az érintett halálát követően – ha azt az elhunyt írásban nem tiltotta meg, illetve azt törvény nem zárja ki – az e törvény szerint őt megillető jogokat az elhunyt hozzátartozója, illetve kizárólag az életközösség fennállása alatt keletkezett iratokban szereplő adatok tekintetében volt házastársa és volt élettársa is gyakorolhatja. Az adatok megismerésére az a személy is jogosult, akit az érintett személy a halála előtt erre írásban feljogosított.

(2) Az érintett az iratokban szereplő, rá vonatkozó adatok tekintetében helyesbítési jogát az eredeti adat változatlanul hagyása mellett a helyes adatot tartalmazó feljegyzésnek az irathoz történő csatolásával érvényesítheti.

7. §

(1) A közfeladatot ellátó szervek munkatársa vagy alkalmazottja a szerv hatáskörébe tartozó ügyben a Levéltárban elhelyezett iratokban lévő személyes adatokba törvényben előírt feladatának ellátásához szükséges esetben, az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottsága előzetes jóváhagyása után, illetve különösen gyors intézkedést követelő esetekben utólagos tájékoztatásával tekinthet be.

(2) Bíróságok esetében az (1) bekezdésében foglalt előzetes jóváhagyásra nincs szükség.

8. §

(1) A Levéltár kezeli a 2. § (2) bekezdésében meghatározott adatokat tartalmazó iratok kivételével az e törvény hatálya alá tartozó iratokat.

(2) A Levéltár önálló, teljes gazdálkodási jogkörű költségvetési szerv, az Országgyűlés költségvetési fejezetén belül önálló cím.

(3) A Levéltár

- a) az e törvényben meghatározott feltételekkel biztosítja az érintettek számára személyes adataik megismeréséhez való joguk gyakorlását;
- b) az e törvényben meghatározott feltételekkel biztosítja a kutatási tevékenység folytatását;
- c) ellátja az Ltv.-ben meghatározott feladatokat.

(4) A Levéltár működését az Országgyűlés elnöke felügyeli.

(5) A Levéltár élén főigazgató áll. A főigazgatót és a főigazgató véleményének kikérése után helyettesét az Országgyűlés elnöke hét évre nevezi ki. A jelöltek kiválasztása nyilvános pályázat útján történik. A jelöltek akkor nevezhetők ki, ha az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottsága, valamint kulturális ügyekben feladatkörrel rendelkező bizottsága előzetesen meghallgatta őket.

(6) A Levéltár főigazgatójának és helyettesének megbízatása megszűnik, ha

- a) a megbízási ideje lejár,
- b) lemond,
- c) meghal,
- d) az Országgyűlés elnöke felmenti,
- e) az Országgyűlés elnöke összeférhetlenséget állapít meg vele szemben.

(7) Felmentésnek van helye, ha a főigazgató (főigazgató-helyettes)

- a) tisztségére méltatlanná vált,
- b) munkaköri feladatait egészségi okból 90 napon túl folyamatosan nem tudja ellátni.

(8) Tisztségére méltatlannak kell tekinteni a főigazgatót (főigazgató-helyettest), ha a bíróság jogerős ítéletével szándékos bűncselekmény elkövetésében bűnösségét megállapította, illetőleg feladatainak neki felrögzhető okból nem tesz eleget.

9. §

(1) Nem lehet a Levéltár főigazgatója (főigazgató-helyettese) az, aki a kinevezés időpontját megelőző tíz évben a Kormány tagja, államtitkár, közigazgatási államtitkár, helyettes államtitkár, párt országos szervének tisztségviselője vagy alkalmazottja volt. Nem lehet a Levéltár főigazgatója (főigazgató-helyettese) az sem, aki a volt BM III. Főcsoportfőnökség és elődei alkalmazásában állt, vagy azok jelentéseit megkapta, illetve e szervekkel kapcsolatban álló hálózati személy vagy operatív kapcsolat volt.

(2) A Levéltár főigazgatója (főigazgató-helyettese) a tudományos, az oktatói, a művészeti, a szerzői és szabadalmi jogi védelem alá eső, továbbá lektori, szerkesztői tevékenységre irányuló megbízási jogviszony kivételével más megbízást nem fogadhat el, kereső foglalkozást nem folytathat, nem lehet gazdasági társaság vezető tisztségviselője, felügyelő bizottság tagja.

(3) Az összeférhetlenségi ok keletkezését haladéktalanul be kell jelenteni az Országgyűlés elnökének. Az összeférhetlenségi okot a kinevezéstől, illetőleg a keletkezésétől számított 30 napon belül meg kell szüntetni.

(4) A főigazgató évente beszámol a 8. § (5) bekezdésben meghatározott országgyűlési bizottságok előtt.

(5) A főigazgató a Levéltár által kezelt, a minősített adatok védelmére szolgáló rendszerek és intézkedések adatai tekintetében a minősített adat védelméről szóló törvény szerinti minősítői jogkört gyakorol.

(6) A kinevezés és a felmentés kivételével az egyéb munkáltatói jogokat a főigazgató tekintetében az Országgyűlés Főtitkára gyakorolja.

(7) A Levéltár munkatársaira egyebekben a köztisztviselők jogállásáról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

10. §

(1) A Levéltár működésére – amennyiben e törvény eltérően nem rendelkezik – az Ltv. rendelkezéseit kell alkalmazni. Az Ltv. 28. §-a a Levéltár eljárására nem alkalmazható.

(2) A Levéltár az e törvény alapján anonimizáltan megismerhető adatokat olyan módon teszi hozzáférhetővé a kérelmező számára, hogy az adatokat tartalmazó irat másolatát átadja, és a

kérelmező számára nem megismerhető adatokat azon olvashatatlanná teszi. A megfigyelt számára minden, az iratokról készült másolatot soron kívül és térítésmentesen kell biztosítani.

(3) A Levéltár a minősített adatok vonatkozásában gondoskodik a minősítettadat-védelmi szabályok betartásáról.

(4) A Levéltár gondoskodik az átvett, valamint a keletkező iratok egységes szempontok alapján történő nyilvántartásáról és kezeléséről.

(5) Az Ltv. 24/A. § (3) bekezdése alapján kötött adatvédelmi szerződés hatálya a Levéltárban kezelt iratokra akkor terjed ki, ha erről a szerződés – az iratok pontos felsorolásával – kifejezetten rendelkezik.

(6) A Levéltár köteles minden olyan iratot, amelynek kezelésére e törvény nem hatalmazza fel, tulajdonosának, közirat esetében pedig az arra illetékes levéltárnak átadni.

(7) A Levéltár kezelésében levő, természetes személy tulajdonában álló iratokat – a szükséges másolatok elkészítését követően – a tulajdonos kérelmére számára át kell adni. Ha az irat más dokumentumoktól nem választható szét, a tulajdonos számára másolati példányt kell átadni. Amennyiben a Levéltár az irat védetté nyilvánítását kezdeményezte, az irat csak az eljárás lezárását követően adható át.

11. §

(1) A Levéltár a honlapján bárki számára – az általa kezelt iratok vonatkozásában teljes körűen – hozzáférhetővé teszi

- a) az 1. §-ban meghatározott szervek iktatókönyveinek, továbbá operatív tisztjei saját munkanaplóinak digitalizált másolatait,
- b) az 1. §-ban meghatározott szervek hálózati nyilvántartásából az ún. 6-os kartonok digitalizált másolatait, ha az érintett személy ún. beszerzési dossziéja ('B'-dosszié) vagy ún. munkadossziéja ('M'-dosszié) szerepel a Levéltár által kezelt valamely iktatókönyvben,
- c) a Belügyminisztérium Személyzeti Főosztályának kartonális nyilvántartásából a 'T'-tiszték, valamint az 'SZT'-tiszték kinevezési parancsait,
- d) a Belügyminisztérium által keletkeztetett Egységes Gépi Prioráló Rendszer „G” és „H” jelű nyilvántartásából, valamint „K” jelű adattárából a minősítésüket elvesztett adatokat.

(2) A Levéltárban kezelt iratok digitalizált másolatait – az (1) bekezdésben meghatározott közzététel megvalósulását követően – teljes körűen a Levéltár honlapján bárki számára hozzáférhetővé kell tenni.

(3) A Levéltár honlapján megfigyelt személyre és harmadik személyre vonatkozó személyes adatokat kizárólag az érintett megfigyelt személy, illetve harmadik személy kifejezett hozzájárulásával lehet bárki számára hozzáférhetővé tenni.

(4) Az e §-ban meghatározott hozzáférhetővé tétel során az 5. § rendelkezéseit alkalmazni kell.

12. §

(1) A Levéltárat a 8. § (3) bekezdésében meghatározott feladatainak ellátásában Tudományos Tanácsadó Testület (a továbbiakban: Testület) segíti.

(2) A Testület

- a) figyelemmel kíséri a Levéltár működését, szükség esetén ajánlásokat fogalmaz meg a Levéltár főigazgatója számára,
- b) feltárja az e törvény hatálya alá tartozó iratok kezelésének történetét,
- c) meghatározza a 11. § (2) bekezdése szerinti közzététel ütemezését,
- d) ellátja a 13. § szerinti feladatokat.

(3) A Testület egy-egy tagjára a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány Kuratóriuma, az 1956-os Magyar Forradalom Történetének Dokumentációs és Kutatóintézete Közalapítvány Kuratóriuma, két tagjára a Levéltár főigazgatója tesz javaslatot. Ha a jelölési jogot gyakorló valamely közalapítvány megszűnik, a jelölés jogát a megszűnést megelőzően hivatalban volt kuratórium gyakorolja.

(4) A Testület tagjait – nemzetbiztonsági ellenőrzésüket követően – az Országgyűlés elnöke hat évre nevezi ki. A Testület saját tagjai közül elnököt választ.

(5) A Testület tagjai kinevezésük előtt nyilatkozatot tesznek arról, hogy a tudomásukra jutott minősített adatot megőrzik.

(6) A Testület akkor határozatképes, ha tagjainak többsége jelen van. A Testület döntéseit legalább három tagjának egybehangzó szavazatával hozza.

(7) A Testület elnöke és többi tagja költségtérítésre és a mindenkori köztisztviselői illetményalap ötszörösével megegyező tiszteletdíjra jogosultak.

(8) A Testület a működésének részletes szabályait ügyrendjében állapítja meg.

(9) A Testület működésével kapcsolatos titkársági feladatokat a Levéltár látja el.

(10) A Testület elnökének és többi tagjának megbízatása megszűnik, ha

- a) a megbízatási időtartam letelik,
- b) a tisztségéről lemond,
- c) a személyére javaslatot tevő szervezet javaslata alapján – a szervezet által a Testületbe jelölt új személy kinevezésével egyidejűleg – az Országgyűlés elnöke felmenti, vagy
- d) meghal.

(11) A Testület a tevékenységéről évente beszámol az Országgyűlésnek.

13. §

(1) A Testület ellátja az e törvény hatálya alá tartozó iratok 2. §-a szerinti felülvizsgálatának felügyeletét; ennek során a Testület tagjai a Testület ügyrendjében meghatározottak szerint járnak el.

(2) A Testület tagjai korlátozás nélkül betekinhetnek az e törvény hatálya alá tartozó iratokba.

(3) A Testület tagjai az iratátadás felügyelete során az e törvény hatálya alá tartozó iratokat kezelő szervek objektumaiba az iratkezelő szerv működési rendjének betartásával, munkaidőben beléphetnek. Az iratkezelő szervek kötelesek biztosítani a Testület tagjai számára az iratátadás felügyelete ellátásához szükséges feltételeket.

(4) Amennyiben a Testület nem találja indokoltnak valamely, e törvény hatálya alá tartozó iratban szereplő adat minősítésének fenntartását, a Kúriához fordulhat a minősítés megszüntetésére való

kötelezés érdekében (a továbbiakban: eljárás). A bíróság az ügyben harminc napon belül, polgári nem peres eljárásban dönt.

(5) Az eljárás során az ügyben a Kúria e feladatra kijelölt bírása – nemzetbiztonsági ellenőrzését követően – jár el.

(6) A minősítés fenntartásának jogszerűségét az eljárás során a minősítőnek kell bizonyítania.

(7) Az eljárás minden szakaszában biztosítani kell az államtitok védelmére vonatkozó előírások betartását. A bíróság végzése államtitkot nem tartalmazhat.

(8) A Kúria végzése ellen jogorvoslatnak nincs helye.

14. §

A Testület a 12. § (2) bekezdése szerinti tevékenységéről a nyilvánosságot rendszeresen tájékoztatja.

15. §

(1) Az Ltv. 24. §-a a következő új (7) bekezdéssel egészül ki:

„(7) A (2) bekezdés a) pontjának alkalmazása során az 1990. május 2-a előtt keletkezett iratokban nem kell anonimizálni a közhatalmat gyakorló – ideértve a Magyar Dolgozók Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt tisztségviselőit és alkalmazottait –, e minőségében eljáró személy családi és utónevét, illetve neveit, továbbá beosztását.”

(2) Az Ltv. a következő új 35/C. §-sal egészül ki:

„35/C. §

(1) Minden természetes és jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet köteles a jogellenesen birtokában lévő és valamely levéltár illetékességi körébe tartozó köziratokat – ideértve annak másodpéldányait és másolatait is – az illetékes levéltárnak 2024. június 30-ig átadni vagy ismeretlenül eljuttatni.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kötelezettség teljesítése esetén az iratot átadó vagy eljuttató személy mentesül a jogosulatlan adatkezelés és a különleges személyes adatokkal visszaélés, illetve az államtitoksértés jogkövetkezménye alól.

(3) A jogellenesen birtokolt, e törvény hatálya alá tartozó iratok hatóság vagy bíróság előtt bizonyítékként nem használhatók fel.”

(3) Az Ltv. 22. § (1) bekezdésében „az 1990. május 2-a előtt keletkezett, a keletkezés naptári évétől számított tizenöt éven túli” szövegrész helyébe a „ , , valamint az 1990. május 2-a előtt keletkezett” szöveg lép.

(4) Hatályát veszti az Ltv. 24. § (2) bekezdés c) pontjának „ , , illetve tizenöt év” szövegrésze, valamint 24/A. § (1) bekezdésének „ , , illetve 15 év” szövegrésze.

16. §

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 346. §-a a következő új (2a) bekezdéssel egészül ki:

„(2a) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárába történő, külön törvény szerinti iratbeszolgáltatási kötelezettségét nem teljesíti.”

17. §

A Nemzeti Emlékezet Bizottságáról szóló 2013. évi CCXLI. törvény 20. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A Bizottság az (1) bekezdésben meghatározott vizsgálatok alapján 2024. június 30-ig átfogó jelentést tesz közzé

- a) a hivatásos alkalmazottnak és pártállami hatalomgyakorlónak minősülő személyek,
- b) az a) pont alá nem tartozó érintettek közül
 - ba) az 1989-ben lezajlott Nemzeti Kerekasztal Tárgyalások résztvevői,
 - bb) az 1989. október 23. óta megtartott országgyűlési választások bármelyikén a területi listára leadott szavazatok országos összesítésében 1 %-ot elérő eredményt elért pártokban 1989. október 23-át követően országos vezetői tisztséget betöltött személyek,
 - bc) az 1989. október 23-át követően miniszterelnöki, miniszteri, államtitkári, politikai államtitkári, országgyűlési képviselői, polgármesteri, főpolgármesteri, főpolgármester-helyettesi, megyei közgyűlési elnöki, valamint az Országgyűlés által megválasztott közhatalmi tisztséget betöltő személyek tevékenységéről.”

2. Az állampárti vezetők és a diktatúra állambiztonságának hivatásos állományának egyes közhivatalok viseléséből való kizárása érdekében szükséges törvénymódosításokról

18. §

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 6/A. §-a a következő (4a) bekezdéssel egészül ki:

„(4a) A Független Rendészeti Panasztestület tagjává nem választató meg, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődei országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődei állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

19. §

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény a következő 34/B. §-sal egészül ki:

„34/B. §

Nem lehet a Gazdasági Versenyhivatal elnöke, elnökhelyettese, valamint a Versenytanács tagja olyan személy, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődai az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

20. §

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény a következő 4/A. §-sal egészül ki:

„4/A. §

A többségi állami tulajdonban álló gazdasági társaság vezető tisztviselője és felügyelő bizottságának tagja nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődai az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

21. §

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény a következő 5/B. §-sal egészül ki:

„5/B. §

Központi államigazgatási szerv nem köthet olyan magánszeméllyel érvényesen visszerhes szerződést, illetve létrejött ilyen szerződés alapján nem teljesíthető kifizetés annak, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődai az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
 - b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja
- volt.”

22. §

A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 118. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az Elnök, az elnökhelyettes, a főigazgató, a főigazgató-helyettes nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődai az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
 - b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja
- volt.”

23. §

Az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 18. §-a a következő (4a) bekezdéssel egészül ki:

„(4a) Az Állami Számvevőszék elnöke, alelnöke és vezetője nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődai az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
 - b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja
- volt.”

24. §

A köztársasági elnök jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CX. törvény a következő 3/A. §-sal egészül ki:

„3/A. §

Köztársasági elnök nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődje országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődje állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

25. §

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 5. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) Nem lehet az alapvető jogok biztosa vagy helyettese, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődje országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődje állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

26. §

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény a következő 6/A. §-sal egészül ki:

„6/A. §

Az Alkotmánybíróság tagja nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődje országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődje állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista

Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,

- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

27. §

(1) A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 68. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:

- „(1a) Nem választható meg az OBH elnökévé, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között
- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődei országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődei állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

(2) A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 114. §-a a következő (2a) bekezdéssel egészül ki:

- „(2a) Nem választható meg a Kúria elnökévé, aki a 1944. december 21. és 1990. február 14. között
- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődei országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődei állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

28. §

A legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló 2011. évi CLXIV. törvény 11. §-a a következő (4b) bekezdéssel egészül ki:

- „(4b) Nem választható meg legfőbb ügyésszé, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja
- volt.”

29. §

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 72. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Főpolgármester, polgármester és a megyei közgyűlés elnöke nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja
- volt.”

30. §

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény a következő 81. §-sal egészül ki:

„81. §

Képviselő nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja
- volt.”

31. §

A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 18. §-a a következő (2a) bekezdéssel egészül ki:

„(2a) A Nemzeti Választási Bizottság tagja nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődei országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődei állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

32. §

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 156. §-a a következő (2a) bekezdéssel egészül ki:

„(2a) A Monetáris Tanács tagja nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődei országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődei állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek hivatásos állományú foglalkoztatottja, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő foglalkoztatottja volt.”

33. §

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény a következő 334/A. §-sal egészül ki:

„334/A. §

A polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál nem létesíthető szolgálati viszony azzal, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődei országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődei állambiztonsági

tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,

- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek vezetője, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő vezetője volt.”

34. §

(1) A kormányzati igazgatásról 2018. évi CXXV. törvény a következő 183/A. §-sal egészül ki: 183/A § [A volt állampárti és pártállami felsővezetők, továbbá az állambiztonság volt hivatásos alkalmazottjai, illetve az állambiztonsági szervek irányítását végző állami- és pártalkalmazottak kizárása]

Politikai felsővezető nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődei országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődei állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek vezetője, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő vezetője volt.”

(2) A kormányzati igazgatásról 2018. évi CXXV. törvény a következő 208/A. §-sal egészül ki: 208/A § [A volt állampárti és pártállami felsővezetők, továbbá az állambiztonság volt hivatásos alkalmazottjai, illetve az állambiztonsági szervek irányítását végző állami- és pártalkalmazottak kizárása]

Kormány megbízott nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődei országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődei állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek vezetője, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szervezeteknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő vezetője volt.”

(3) A kormányzati igazgatásról 2018. évi CXXV. törvény a következő 222/A. §-sal egészül ki: 222/A § [A volt állampárti és pártállami felsővezetők, továbbá az állambiztonság volt hivatásos alkalmazottjai, illetve az állambiztonsági szervek irányítását végző állami- és pártalkalmazottak kizárása]

Biztosi jogviszonyban nem állhat, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek vezetője, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő vezetője
- volt.”

(4) A kormányzati igazgatásról 2018. évi CXXV. törvény a következő 225/A. §-sal egészül ki:
225/A § [A volt állampárti és pártállami felsővezetők, továbbá az állambiztonság volt hivatásos alkalmazottjai, illetve az állambiztonsági szervek irányítását végző állami- és pártalkalmazottak kizárása]

Közigazgatási államtitkár és helyettes államtitkár nem lehet, aki 1944. december 21. és 1990. február 14. között

- a) a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt jogelődai országos irányító szervének tagja és osztályvezetője, a Magyar Szocialista Munkáspárt adminisztratív osztályának és jogelődai állambiztonsági tevékenységet irányító szervezeti egységének foglalkoztatottja, valamint a Magyar Szocialista Munkáspárt és jogelődeinek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő más foglalkoztatottja,
- b) a Népköztársaság Elnöki Tanácsának és a Minisztertanácsnak elnöke vagy tagja, az állambiztonsági tevékenységet végző magyar állami szervek vezetője, valamint minisztériumoknak és az országos hatáskörű szerveknek az állambiztonsági tevékenység irányításában közreműködő vezetője
- volt.”

3. Záró rendelkezések

35. §

Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy haladéktalanul tegyen lépéseket az Oroszországi Föderáció Kormányánál az 1944 és 1990 között keletkezett orosz kezelésben lévő magyar vonatkozású levéltári anyagok teljes kutathatósága érdekében.

36. §

- (1) Ez a törvény 2024. január 01-jén lép hatályba.
- (2) Hatályát veszti az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény.
- (3) E törvény hatálybalépése a Levéltár főigazgatójának és annak helyettesének megbízatását nem érinti.
- (4) A Testület tagjait legkésőbb 2024. június 30-ig kell kinevezni.

Általános indokolás

Az átvilágító bírák kutyakomédiába fulladt eljárása bizonyítja, hogy a Nemzeti Emlékezet Bizottságának létrehozatala semmit nem ér, hogyha annak tevékenysége, megállapításai nem ellenőrizhetőek a nyilvánosság által. A kormány látszattmegoldása monopolizálta a tudományos kutatást, és éppen az automatizmus hiányzik belőle, hiszen nem lett közérdekből nyilvános, azaz bárki által megismerhető valamennyi, az állambiztonsággal együttműködő személy azonosításához szükséges adat. Hiányzik a közhatalmat az elmúlt évtizedekben gyakorló személyek, illetve az országos politika meghatározó szereplői esetében az adatok külön jelentésben történő rendszeres feldolgozásának kötelezettsége. Nem történik meg az állambiztonsági iratok fokozatos internetes publikációja sem. Csak az lesz megismerhető, amit a Nemzeti Emlékezet Bizottsága akar. Azaz összességében az egész nyilvánosság és múltfeltárás a kormánytöbbség által megválasztott bizottsági tagok szerepfelfogásán és szakmaiságán múlik. Ezért a törvényjavaslatot a valódi aktanyilvánosság megteremtésével, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága feladatainak felülvizsgálatával is össze kell kötni, amelynek alapjául az LMP elmúlt években számtalanszor benyújtott javaslata szolgálhat.

Minden állampolgárnak joga van ugyanis a múlt megismeréséhez. Azoknak pedig, akiket a múlt rendszerben politikai nézeteik miatt üldöztek, információk kárpótlás jár. Az Országgyűlés kiemelt feladata a múlt feltárásának és az információk kárpótlásnak az elősegítése. A múlt ismerete nélkül sem a morális, sem a jogi ítékezés nem lehet kellően megalapozott.

Magyarországon a rendszerváltás óta nem született megnyugtató megoldás a pártállami iratok megismerésére. Azok a jogszabályok, amelyek a kérdést rendezni hivatottak lennének, sokkal inkább a tettesek, mint az áldozatok érdekét képviselik, és elvtelen politikai alkuk jegyében születtek. Sokszor a valóságtól elrugaszkodott értelmezéseket kényszerítenek a kutatókra, a múltfeltárás esetenként jogi bohózzattá vált. Mindeközben a szocialista utódállamok többségében mára már jóval tisztességesebb módon szabályozták a múlt megismerésének kérdését. A javaslatom a közérdekű adatok nyilvánosságát és a szenzitív adatok védelmét egyaránt figyelembe véve kívánja rendezni a múlt megismerésének kérdését.

Az 1989-90-es békés átmenet, az alkotmányos rendszerváltás ára többek között a rendszerváltó pártok és az állampárt, illetve a jogállam és a belügyi-állambiztonsági nomenklatúra közötti kompromisszumok sora volt. Nemcsak az állambiztonsági iratok nyilvánossá tétele maradt el (és jött helyette a titkos iratmegsemmisítés, a szemeztetés és a politikai zsarolás sajátosan magyar modellje), hanem az új demokráciával akár még évekkel korábban is alapjaiban ellentétes megfigyeléseket, kompromittálásokat és bomlasztásokat megrendelő, végrehajtó és irányító személyek nagy számban fontos posztokon maradhattak vagy kerülhettek ilyenekre vissza. Bár a mai kormánypártok politikusai zajosan és nem erkölcsi alap nélkül követelték állambiztonsági

múltja miatt például Medgyessy Péter lemondását, de az elmúlt évek, ezen belül is különösen Tasnádi László rendészeti államtitkári kinevezése fényesen megmutatták, hogy a kommunista diktatúra máig vetülő árnyéka ellen a Fidesz-KDNP csak addig hajlandó bármit is tenni, amíg ez a saját embereit nem érinti hátrányosan. A törvényjavaslat igen szűk, de fontos körben kívánja több évtizedes késéssel elvégezni a rendszerváltáskor elmulasztott lusztrációt. Merthogy az egyes pártok és politikusok pártállami múltjának megítélése elsősorban a választók feladata, de 2019-ben az azért már semmilyen szempontból nem teljesíthetetlen elvárás, hogy a polgárok joga védelme szempontjából a legmeghatározóbb hatalmi pozíciókban ne legyenek sem volt állambiztonsági szolgálattevők, sem az elnyomó gépezet politikai irányítását végző volt pártállami politikusok.

Részletes indokolás

1. §

A törvényjavaslat a hatályos szabályozás alapulvételével több érdemi változtatást tartalmaz.

A hálózati személy javasolt meghatározása lehetővé teszi, hogy a jogi abszurdítások elkerülhetővé váljanak, vagyis a rossz törvényi szabályozás miatt nyilvánvalóan és bizonyíthatóan ügynöki munkát végző személyek személyiségi jogi pereket nyerjenek. A javaslat a történelemtudomány eredményeiből kiindulva határozza meg, mi tekinthető elégséges bizonyítéknak ahhoz, hogy egy személyt ügynöknek lehessen nevezni.

A javaslatot átható tisztázási szándék pontos azonosítása érdekében javaslok a fogalmak kiegészítését a pártállami hatalomgyakorló fogalmával, amely egyértelműen és azonos elvek mentén, de a hivatásos alkalmazottra vonatkozó korlátozások nélkül teremti meg az állambiztonsági iratanyagban párt- és állami minőségükben szereplő személyek ezen adatainak teljes nyilvánosságát.

Az operatív kapcsolat fogalmának meghatározása kiegészül a hivatalos kapcsolattal, hiszen a pártállami hierarchia magas fokán álló ezen személyek éppúgy segítették az állambiztonsági tevékenységet, mint az ügynökök vagy az SZT-tisztek.

A gyakorlati tapasztalatokból kiindulva, a Magyar Levéltárosok Egyesülete elnöksége szakmai bizottsága által készített állásfoglalásában kifejtettekre is figyelemmel a javaslat pontosítja a tudományos kutató fogalmának meghatározását.

2. §

A törvényjavaslat érdemben szűkíti a jelenlegi nemzetbiztonsági szolgálatok által visszatartható adatok körét.

Az állambiztonsági személyekkel együttműködő külföldiek védelmét az indokolja, hogy a jelenlegi nemzetbiztonsági szolgálatoknak ne kelljen indokolatlan nehézségekkel szembenézniük, ha a jogállam érdekeinek védelmében ma külföldi állampolgárral kívánnak együttműködni.

A rendszerváltás után továbbszolgáltató nemzetbiztonsági állományúak védelmét a javaslat csak abban az esetben tartja fenn, ha a szabadon választott Országgyűlés megalakulását követő tíz év elteltével még a nemzetbiztonsági szolgálatok állományába tartoztak.

Az ún. főigazgatói listán szereplő iratokban található adatok vonatkozásában a nemzetbiztonságilag legfontosabb indokok esetében lesz lehetővé a javaslat a minősítés fenntartását. Természetesen a továbbszolgáltató hivatásosokra és a külföldiekre vonatkozó minősítési okok a főigazgatói listán található iratokra is alkalmazhatóak.

3. §

Az információk kárpótlás érdekében a javaslat jelentősen kibővíti az áldozatok, az egykori megfigyelték adat-betekintési jogát, azzal, hogy a szinte korlátlan megismerhetőség csak a betekintésre vonatkozik, a másolatok készítésére – a személyiségi jogok védelme érdekében – továbbra is csak a szigorú adatvédelmi szabályok betartása mellett kerülhet sor.

4. §

A javaslat a tudományos kutatás lehetőségeit érdemben szélesíti, mivel csak a szexuális életre vonatkozó adatokat tekinti abszolút védett adatnak. A múlt megismerésére csak strukturált kutatás eredményeként kerülhet sor, amelyhez adott esetben nem nélkülözhető egyes szenzitív adatok megismerése. Ezek publikálására ugyanakkor csak az adatvédelmi törvény rendelkezései szerint kerülhet sor.

5. §

A javaslat valamennyi, az állambiztonsággal együttműködő személy azonosításához szükséges adatokat közérdekből nyilvánossá teszi, vagyis azokat bárki megismerheti. Ezzel elkerülhető a folyamatosan szivárgó, de megbízhatatlan ügynöklisták fel-bukkanása.

6-7. §

Az örökösök joggyakorlására, illetve a Levéltárban kezelt iratok más szervek általi megismerhetőségére nézve a törvényjavaslat pontosító jellegű korrekciók mellett a hatályos szabályokat tartalmazza.

8-10. §

A Levéltárra vonatkozó hatályos szabályozás alapvetően bevált, azon nem indokolt érdemben változtatni.

11. §

A múlt megismerhetősége érdekében a javaslat az állambiztonsági iratok fokozatos internetes

publikációját irányozza elő. Ezen belül elsőbbséget kapnak a tudományos kutatáshoz mintegy levéltári segédletként felhasználható iratok, valamint a mágnesszalagokon fennmaradt egyes nyilvántartások minősített adatot nem tartalmazó adattartalma.

12-13. §

A Levéltár működésének és az állambiztonsági iratok felülvizsgálatának civil kontrollja érdekében a javaslat tanácsadó testületet hoz létre, amely minden állambiztonsági iratba betekinthez, továbbá bírósági döntést kezdeményezhet az adatok minősítésének fenntartásáról.

14. §

A Testület tevékenységéről a nyilvánosságot folyamatosan tájékoztatni köteles.

15. §

Az állambiztonsági múlt hatékonyabb feltárása a levéltári törvény kis terjedelmű módosítását is megköveteli.

16. §

A titokban birtokolt iratokkal történő zsarolások megakadályozását szolgálja, hogy a törvény iratbeszolgáltatási kötelezettséget ír elő az e törvény hatálya alá tartozó iratok tekintetében. A büntetőjogi fenyegetettség megteremtése az előírás kikényszerítése érdekében indokolt.

17. §

A javaslat a közhatalmat az elmúlt évtizedekben gyakorló személyek, illetve az országos politika meghatározó szereplői esetében az adatok külön jelentésben történő rendszeres feldolgozását írja elő. A Bizottság feladatkörébe utalt múltfeltárást az adatok LMP által javasolt nyilvánossága nem hogy nem nehezíti, hanem egyszerűbbé teszi: az állambiztonsági megfigyeléseket irányító személyeknek az iratanyag alapján történő egyértelmű azonosítása nélkül ugyanis a kommunista diktatúra hatalmi működése feltárhatatlan. A javaslat ezért a közhatalmat az elmúlt évtizedekben gyakorló személyek, illetve az országos politika meghatározó szereplői esetében az adatok külön jelentésben történő rendszeres feldolgozását írja elő.

18-34. §

A törvényjavaslat a nemzetbiztonság alkotmányos működése szempontjából kulcsfontosságú szervek legfontosabb vezetői és tisztségviselői, köztük az államfő, az országgyűlési képviselők, az alkotmánybírák, a Kúria elnöke, az Országos Bírósági Hivatal elnöke, a miniszterelnök, a miniszterek, az államtitkárok, a közigazgatási és a helyettes államtitkárok, a kormány megbízottak, a biztosi jogviszonyban állók, a polgármesterek, az állami többségi tulajdonú vállalatok vezető

tisztségviselői közül, valamint a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok állományából is kizárja a volt állampárti és pártállami felsővezetőket, továbbá az állambiztonság volt hivatásos alkalmazottjait, illetve az állambiztonsági szervek irányítását végző állami- és pártalkalmazottakat. A kizáró rendelkezések rendre az adott tisztséggel összefüggő összeférhetetlenségi szabályok közé illeszkednek, az érintettség vizsgálata minden esetben összeférhetetlenségi eljárás keretében lehetséges. A kormányzati szervezeti törvény emellett a központi államigazgatási szervek tekintetében a visszterhes személyes megbízások adására vonatkozó tilalommal is kiegészül.

35. §

Az elmúlt évtizedekben valamennyire lehetővé vált kutathatóság és a moszkvai magyar levéltári intézet ellenére az állambiztonsági múlt teljes megismeréséhez nélkülözhetetlen az orosz kezelésben lévő iratállomány teljes megismerhetősége is. Ennek érdekében haladéktalan kormányzati lépések szükségesek.

36. §

Hatálybaléptető rendelkezés.